

2008

Jaarverslag

■ Jaarverslag **2008**

Inhoudsopgave

Voorwoord 5

Organisatie 7

Missie en Taken 7

Code Goed Bestuur 7

Bedrijfsvoering 8

Aanbesteding 9

Personele unies 9

Toezicht 9

Intern toezicht 10

Personeel en Organisatie 10

Cijfers 11

Ondernemingsraad 12

Samenwerking Productschappen 13

Nieuwe structuur interne organisatie 13

Vertrekkende medewerkers 13

Vergoeding voor ziektekostenverzekering 13

Sectoroverschrijdende taken 15

Voedsel en Voeding 15

PLW 16

Ondersteuning en advies 17

AGOS 17

Arbeid 19

Verankering Arbeid 19

Sectoroverstijgende activiteiten 20

Activiteiten akkerbouwsector 21

Activiteiten diervoedersector 23

Activiteiten wijnsector 25

Taken in medebewind 27

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) 27

Uitvoering medebewindstaken 28

Steun en heffingen 28

Documentenstroom 29

Financiën 31

Balans per 31 december 2008 31

Financiële resultaten over 2008 32

Financiële relaties 33

Bezoldiging voorzitter 35

Vergoedingen bestuursleden 35

Bijlage 1 Bestuur 37

Bijlage 2 Wettelijke maatregelen en besluiten 38

Verordeningen 38

Besluiten 38

Bijlage 3 Externe vertegenwoordiging 39

Inhoudsopgave

Bijlage 4 Organisatieschema 40

Bijlage 5 Namen en nummers 41

Colofon 43

Het jaarverslag 2008 is het eerste verslag dat betrekking heeft op het HPA in de nieuwe situatie. Per 1 januari 2008 zijn de zogenoemde autonome taken van het HPA overgedragen aan het Productschap Akkerbouw. Dit betreft taken die worden uitgevoerd in de sectoren teelt, aardappelen en suiker. Het HPA is thans ingericht voor een drietal taken. HPA is in de eerste plaats de werkorganisatie van de productschappen Akkerbouw, Diervoeder en Wijn. Daarnaast is het HPA, in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), uitvoerder van een aantal Europese marktordeningen. Dit wordt de medebewindstaak genoemd. Ten slotte behartigt het HPA in voorkomende gevallen sectoroverschrijdende zaken. Voorbeelden daarvan zijn de activiteiten die door de afdeling Voedsel en Voeding en de afdeling Arbeid worden uitgevoerd.

Het HPA stond en staat voor belangrijke uitdagingen. Dit betreft het verlenen van een kwalitatief hoogwaardige service aan de drie productschappen zonder dat de kosten daarvan oplopen. Verder is het belangrijk dat de uitvoering van de medebewindstaak zowel bij de opdrachtgever LNV als bij het eigen bedrijfsleven tot tevredenheid leidt.

Het jaar 2008 stond ook in teken van de ondertekening van een intentieverklaring inzake toekomstige samenwerking. De Productschappen Zuivel, Tuinbouw, Vee en Vlees, Pluimvee en Eieren,

Akkerbouw, Diervoeder en Wijn en het HPA hebben besloten te streven naar een gezamenlijke serviceorganisatie in één gebouw te bereiken in 2012. De verwachte krimp maakt een meer efficiënte gezamenlijke uitvoering van taken noodzakelijk.

Het HPA zet zich in, om de intenties uit te laten monden in een klinkend resultaat.

Theo Meijer
voorzitter

Pieter Hijma
secretaris

Missie en Taken

Op 1 januari 1956 is het Hoofdproductschap Akkerbouw ingesteld. Het Hoofdproductschap Akkerbouw opereert onder de naam HPA en heeft de volgende missie. "De missie van het HPA is een kwalitatief hoogwaardige en kostenefficiënte uitvoering van de medebewindstaken en van de dienstverlening aan de drie akkerbouwproductschappen".

Het HPA heeft drie taken. In de eerste plaats vormt het HPA de werkorganisatie van de drie akkerbouwproductschappen. Dat zijn het Productschap Akkerbouw, het Productschap Diervoeder en het Productschap Wijn. Bij het HPA zijn dus ondergebracht de administratieve, financiële, juridische en personele aangelegenheden. Ook ICT- en facilitaire zaken vallen onder het HPA. Zie ook het organogram (bijlage 4).

Daarnaast is het HPA uitvoerder van een aantal marktordeningen van het Europese landbouwbeleid. Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft deze taak (medebewindstaak) aan het HPA als "delegated body" gedelegeerd. Tenslotte behartigt het HPA sectoroverschrijdende taken, indien de akkerbouwproductschappen eventueel samen met andere productschappen daartoe besluiten. Voorbeelden daarvan zijn de werkzaamheden die door de afdeling Voedsel en Voeding en de afdeling Arbeid worden uitgevoerd.

Deze positie brengt met zich mee, dat het HPA geen heffingen oplegt, maar door andere partijen wordt gefinancierd.

De financiering van het HPA geschiedt voor ongeveer 60% door LNV als vergoeding voor de uitvoering van de medebewindstaken. Het andere deel komt uit de opbrengst van heffingen bij ondernemingen die onder de drie akkerbouwproductschappen vallen. Het personeelsbestand (inclusief de secretariaten van de drie akkerbouwproductschappen) bedroeg eind 2008 ruim 200 personen.

De hiervoor beschreven (bijzondere) positie van het HPA heeft ook geleid tot een aangepaste bestuurssamenstelling (zie bijlage 1). Het HPA wordt bestuurd door zes leden, die door de dragende werkgevers- en werknemersorganisaties (elk drie) van de drie akkerbouwproductschappen worden benoemd. In beginsel zijn dat de zes plaatsvervangende voorzitters van de genoemde productschappen.

Code Goed Bestuur

De bedrijfslichamen hebben op 30 maart 2007 aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), als coördinerend bewindspersoon voor de PBO, de 'Code Goed Bestuur product- en bedrijfschappen' aangeboden. Deze is op 1 juli 2007 van kracht geworden. In de code zijn verschillende principes en uitwerkingen opgenomen ter bevordering van het transparant, democratisch en doelmatig functioneren van de schappen. De inhoud van de code beoogt een ieder, die actief is in de bestuurswereld van de bedrijfslichamen te stimuleren zich op een maatschappelijk geaccepteerde en verantwoorde wijze te gedragen en daar publiekelijk verantwoording over af te leggen. Omdat het HPA op autonoom gebied geen taken heeft die de bedrijfsgenoten direct aangaan en in verband daarmee geen heffingen

oplegt, is de invulling van de Code Goed Bestuur hier en daar anders dan bij de andere productschappen. Zo is er geen communicatieplan, waarin de relatie en inspraak met bedrijfsgenoten wordt geregeld.

Uitwerkingen die voortvloeien uit de code zijn onder meer:

- Model voor het interne toezicht op de Code Goed Bestuur
- Verordening HPA Reglement van orde 2007
- Verordening HPA Klachtenbehandeling 2008
- Integriteitsprotocol medewerkers (inclusief klokkenluidersregeling)
- Protocol HPA Bestuurlijke integriteit

Het Model voor het interne toezicht regelt dat het toezicht op de naleving van de code wordt neergelegd bij de Interne Auditdienst van het HPA. Deze dienst is onafhankelijk en rapporteert aan een auditcomité. Dit comité bestaat uit de leden van het bestuur van het HPA, dat op zijn beurt weer is samengesteld uit vertegenwoordigers uit de kring van PA, PDV en PW.

Het reglement van orde voorziet in spelregels voor de werkwijze van het bestuur.

De verordening inzake klachtenbehandeling zorgt ervoor dat mondeling of schriftelijk ingediende klachten behoorlijk en zorgvuldig worden behandeld. De verordening is de wettelijke vastlegging van het klachtenprotocol.

Het Integriteitsprotocol Medewerkers is in 2007 aan de ondernemingsraad voorgelegd en begin 2008 geïmplementeerd. In de code is eveneens een klokken-

luidersregeling opgenomen.

Het Protocol bestuurlijke integriteit betreft de uitwerking van onderdeel 2 van principe VI van de code. Het betreft nadere richtlijnen ten aanzien van transparant handelen, verantwoording en functiescheiding van leden van het bestuur, commissies en werkgroepen. Onder andere wordt aandacht besteed aan personele unies en het vraagstuk van "dubbele petten". Zo is onder meer geregeld dat bestuursleden niet deelnemen aan beraadslagingen en/of besluitvorming, die hun persoonlijke of andere rechtstreekse belangen raken.

Bedrijfsvoering

In 2007 is gestart met het invoeren van principe XX: 'Efficiency en effectiviteit' van de 'Code Goed Bestuur product- en bedrijfschappen'. Dit principe richt zich op het vergelijken van de prestaties van de schappen, door onder meer het uitvoeren van benchmarking. In deze werkgroep waren het Productschap Tuinbouw, het Bedrijfschap Horeca, het Hoofdbedrijfschap Detailhandel, de Productschappen Vee, Vlees en Eieren, het HPA (mede namens het Productschap Wijn, het Productschap Diervoeder en het Productschap Akkerbouw) en de Sociaal-Economische Raad vertegenwoordigd.

In november 2007 is een bijeenkomst met alle 17 schappen georganiseerd, waarin het proces van benchmarking, evenals de resultaten en ervaringen van de werkgroep, zijn besproken. In deze bijeenkomst is afgesproken, dat de schappen het instrument van benchmarking hanteren om van elkaar op onderdelen van de bedrijfsvoering te leren. Er wordt naar gestreefd om voor alle schappen de bench-

marking van de personeelsfunctie, die zowel financiële als niet-financiële informatie omvat, in 2008 af te ronden. Dit is niet gelukt. Het overleg met de SER en de andere product- en bedrijfsschappen over dit onderwerp wordt in 2009 voortgezet.

Aanbesteding

Het productschap is als publiekrechtelijke instelling aanbestedingsplichtig volgens de van kracht zijnde Europese richtlijn (EG) 2004/18/EC, Verordening (EG) 2083/2005 en het 'Nederlands Besluit aanbestedingsregels voor overheidsopdrachten'. Gezien de op de Europese richtlijn en verordening gebaseerde drempelbedragen is het in 2008 niet noodzakelijk gebleken om de aanbestedingsprocedure te volgen.

Personele unies

Aan personele unies gelden de volgende eisen:

- Een bestuurder die een personele unie onderhoudt tussen het productschap en een organisatie, waarmee het productschap een financiële of contractuele relatie heeft, meldt dit aan het bestuur.
- Bestuursleden nemen niet deel aan beraadslagingen en/of besluitvorming die hun persoonlijke of andere rechtstreekse belangen raken.

Een actueel overzicht waarin per bestuurder is aangegeven wat de datum van zijn eerste benoeming is, welke functie hij/zij binnen het productschap bekleedt en welke voor het productschap relevante nevenfuncties hij/zij bekleedt, is openbaar gemaakt via de website van het productschap. Een protocol waarin de eisen op dit punt worden uitgewerkt wordt momenteel opgesteld. Uit dit overzicht blijkt dat enkele bestuursleden ook een bestuursfunctie vervullen bij een benoemde organisatie waarmee in 2007 een bestuurlijke relatie bestond.

Toezicht

Het HPA heeft als publiekrechtelijk bedrijfsorgaan (PBO) verschillende toezicht-houders. Dit jaarverslag wordt toegezonden aan de SER en de rijksoverheid. Verder kan het toezicht als volgt worden onderverdeeld:

- Van de Sociaal-Economische Raad is goedkeuring vereist voor de begroting, de jaarlijkse heffingsverordeningen en overige autonome verordeningen. Bovendien wijst de SER de werkgeversorganisaties en vakbonden aan die op basis van hun representativiteit binnen de sector het recht hebben bestuursleden te benoemen. De SER toetst om de vier jaar de representativiteit van deze organisaties.
- Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is politiek verantwoordelijk voor de productschappen. Het HPA legt aan de Minister iedere vier jaar verantwoording af over het eigen functioneren. Bovendien stuurt het HPA de Minister vierjaarlijks een evaluatie van de eigen verordeningen.
- Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit toetst de fondsheffingen van het HPA aan de EU-regeling, opdat ongeoorloofde steun aan het bedrijfsleven wordt voorkomen. Deze toets wordt doorgaans ook door de EU zelf uitgevoerd. Verordeningen die strafbepalingen bevatten - waaronder door middel van tuchtrecht te handhaven verordeningen - hebben goedkeuring van de Minister nodig. Dit geldt ook voor verordeningen die procedureel niet vooraf zijn aangekondigd in het Mededelingenblad Bedrijfsorganisatie. Verder is goedkeuring van het Ministerie voor de HPA-verordeningen voor uitvoering van Europese marktordningsregelingen, voorwaarde voor inwerkingtreding.

Intern toezicht

Het kabinet heeft aangegeven een nieuwe rol en taakopvatting na te streven wat betreft het toezicht op de publieke taken. Het uitgangspunt hierbij is dat burgers, bedrijven en instellingen zelf verantwoordelijkheid dragen voor het handhaven van bepaalde regels, waardoor er sprake kan zijn van minder toezicht door de centrale overheid. Belangrijke begrippen zijn in dit kader intern toezicht, horizontale verantwoording en verticaal toezicht.

Voor het intern toezicht – de wijze van verantwoorden en controleren – binnen het productschap is een model opgezet, waarbij het toezicht wordt uitgeoefend door de Interne Auditdienst (IAD) van het HPA. Het bestuur van het HPA treedt op als auditcommissie. Dit model doet recht aan de verantwoordelijkheid van het bestuur, is doelmatig en maakt optimaal gebruik van de onafhankelijke positie en deskundigheid van de IAD.

Het productschap heeft voor de verwerking van persoonsgegevens en op de toepassing en naleving van de Wet Bescherming Persoonsgegevens een functionaris voor de gegevensbescherming (FG) aangesteld. Zijn specifieke taak bestaat uit: toezicht houden op verwerkingen, klachtenbehandeling, inventariseren van meldingen van verwerkingen van persoonsgegevens, voorlichting en normontwikkeling. Van zijn werkzaamheden en bevindingen maakt de FG jaarlijks een verslag. Deze wordt aangeboden aan de Directie, OR en het College Bescherming Persoonsgegevens.

Personeel en Organisatie

In 2008 is vooral veel aandacht besteed aan het reduceren van de omvang van het personeelsbestand. De afslanking is een direct gevolg van de afname van EU-medebewindstaken. De afname heeft gevolgen voor zowel de afdeling Uitvoering Regelingen als de ondersteunende afdelingen van het HPA. Vertrekkende medewerkers werden – evenals in voorgaande jaren – zorgvuldig begeleid naar een ander perspectief.

In 2007 zijn we gestart met de invoering van competentie management. Omdat werd gekozen voor kwaliteit en draagvlak, werd in het verslagjaar al snel duidelijk dat de ambitieuze doelstellingen van het project op korte termijn niet zouden worden behaald. In 2008 is daardoor verder gesleuteld aan het vormgeven van competenties voor een aantal afdelingen en zijn met uitzondering van de afdeling Communicatie binnen de overige afdelingen nagenoeg alle competentiebeoordelingen gemaakt en de bijbehorende gesprekken gevoerd. Het vervolg van de eerste beoordeling, het werkelijk managen van de competenties door het maken van afspraken over verbeterpunten verdient meer aandacht. Het is zaak de competentiebeoordeling niet te laten verworden tot een jaarlijkse invuloefening. Ook in het verslagjaar is hier door P&O veel aandacht voor gevraagd, dit blijft in 2009 een belangrijk aandachtspunt.

Verder is in 2008 aandacht besteed aan de vaststelling van de integriteitcode en de 'klokkenluiderregeling'. Vanaf de tweede helft van 2008 zijn voor het hele personeel bewustzijnssessies gegeven. In deze sessies werd gediscussieerd over voornoemde zaken en het aangepaste protocol internet- en e-mailgebruik.

De uitkomsten van de in 2008 uitgevoerde RI&E (risico-inventarisatie en evaluatie) waren over het algemeen positief. De Arbowerkgroep stelt op basis van de uitkomsten van de RI&E in 2009 een Plan van Aanpak op.

Het ziekteverzuimcijfer in 2008 is wel significant hoger dan de voorgaande jaren. Onderzoek naar de oorzaak hiervan wees uit dat dit hoofdzakelijk het gevolg is van een aantal langdurige ziektegevallen. De meldingfrequentie bleef nagenoeg ongewijzigd laag. De verminderde personeelsomvang (van 259 naar 229) in combinatie met een aantal langdurig zieken maakt dat het percentage relatief hoog was in 2008.

In 2007 is het stageplan vastgesteld, gebaseerd op de hierover gemaakte CAO-afspraken. Dit stageplan vormt het raamwerk om optimaal werkervaringsplaatsen te kunnen bieden aan met name leerlingen uit het (v)mbo-onderwijs. In 2008 liepen drie mbo-stagiaires elk ruim drie maanden stage. Daarnaast liepen vijf vmo'ers een snuffelstage binnen de organisatie.

Cijfers

Aantal mannen en vrouwen	2005	2006	2007	2008
Man	185	175	161	134
Vrouw	129	119	98	95
Totaal	314	294	259	229

Ziekteverzuimpercentage	2005	2006	2007	2008
Man	3,9	3,2	3,6	4,6
Vrouw	5,6	4,3	4,9	6,1
Totaal	4,8	3,6	4,1	5,2

Gemiddelde leeftijd	2005	2006	2007	2008
Man	46,0	47,2	47,7	48,8
Vrouw	41,5	42,5	43,8	44,8

Gemiddelde diensttijd	2005	2006	2007	2008
Man	18,4	19,1	20,0	20,9
Vrouw	13,6	14,8	16,8	17,1

Ondernemingsraad

In 2008 is een nieuwe Ondernemingsraad (OR) van start gegaan. In verband met het verstrijken van de zittingstermijn van de oude OR zijn verkiezingen uitgeschreven. Vanwege het beperkte aantal kandidaatstellingen voor OR-lidmaatschap bleek het niet mogelijk verkiezingen te organiseren. Alle kandidaten hebben zitting gekregen in de ondernemingsraad.

Ondanks de niet volledige bezetting van de Ondernemingsraad is deze toch enthousiast en met een frisse blik van start gegaan, zodat zij ook in 2008 de ontwikkelingen van het HPA vanuit het perspectief van de medezeggenschap positief kritisch heeft kunnen volgen.

Naast de geëigende OR-onderwerpen is de nodige aandacht besteed aan de ontwikkelingen rond de PBO en de samenwerking met andere productschappen. In dit verband heeft ook overleg plaatsgevonden met de ondernemingsraden van de collega-productschappen.

De gevolgen van het herziene Europese landbouwbeleid zijn in 2008 ook verder zichtbaar in een verdere afname van medebewindstaken. Deze afname maakte dat

het HPA ook in 2008 afscheid moest nemen van een fors aantal medewerkers. Door een actief personeelsbeleid kon die krimp in 2008 worden gerealiseerd zonder gedwongen ontslagen. In enkele gevallen hebben OR-leden medewerkers die zochten naar een passende vertrekregeling met raad en daad bijgestaan.

De volgende onderwerpen zijn in het verslagjaar 2008 in de overlegvergaderingen besproken:

- Samenwerking productschappen
- Wijziging topstructuur HPA
- PBO discussie
- Code goed bestuur
- Ontwikkeling medebewindstaken
- Vertrek van medewerkers i.v.m. afname werkzaamheden
- Mogelijkheden verkoop HPA-gebouw
- Financieringstekort HPA € 300.000
- Kritische functies
- Integriteitscode
- Herziening vervoersbeleid
- Besteding tegemoetkoming ziektekostenvergoeding
- Vervolg invulling competentie management
- Ontwikkeling Pensioenen
- Salarisvoorstellen medewerkers

Voor 2009 heeft de Ondernemingsraad in ieder geval de volgende onderwerpen op het programma staan:

Samenwerking Productschappen

In 2009 zal de samenwerking tussen de productschappen die de intentieverklaring hebben ondertekend definitief gestalte moeten krijgen. De Ondernemingsraad is van mening dat samenwerking noodzakelijk is om ook in de toekomst als productschap te kunnen blijven functioneren. De OR hoopt daarom dat de bestuurder in 2009 verder gaat dan alleen een intentieverklaring en komt met een adviesaanvraag waarin de samenwerking definitief wordt aangekondigd. Een dergelijke aanvraag zou bij alle betrokken partijen een hoop onduidelijkheid wegnemen. Immers, waar partijen zich nu nog kunnen verschuilen achter intenties, is vanaf dat moment duidelijk welke vorm en verantwoordelijkheden de nieuwe organisatie zal krijgen. Adequate samenwerking tussen productschappen vereist dat productschappen in één gebouw gaan werken. Gelet op het aantal te verwachten medewerkers van de nieuwe organisatie is het niet waarschijnlijk dat het huidige gebouw van het HPA daarvoor geschikt is. De Ondernemingsraad volgt daarom met interesse de ontwikkelingen rondom de zoektocht naar een nieuwe locatie. Daarbij tekent de OR aan dat de discussie rondom een nieuwe locatie nooit de boventoon in het hele proces van samenwerking mag gaan voeren. Belangrijker dan de plek waar men werkt, is namelijk het werk dat men doet en de relevantie van dat werk voor de samenleving in het algemeen en de betrokken sectoren in het bijzonder.

Nieuwe structuur interne organisatie

Op 22 december 2008 hebben wij een adviesaanvraag ontvangen met daarin de contouren van een nieuwe interne organisatie. De Ondernemingsraad heeft de aanvraag voorgelegd aan de Commissie Organisatorische Ontwikkelingen. Na behandeling door deze commissie zal de Ondernemingsraad zijn definitieve

standpunt bepalen. Hierbij zal in ieder geval gekeken worden naar de gevolgen voor het personeel, de gevolgen voor de wijze van werken, en de mogelijke toegevoegde waarde van de nieuwe organisatievorm in de samenwerking met andere productschappen. De OR verwacht halverwege februari advies te kunnen uitbrengen. Dat laat de Directie vervolgens voldoende ruimte om de voorbereidingen te treffen voor de uitvoering van het besluit halverwege het jaar.

Vertrekkende medewerkers

Door het wegvallen van diverse Brusselse regelingen zullen in 2009 en de jaren daarna nog diverse arbeidsplaatsen verdwijnen. Om te kijken of het afnemen van het personeelbestand via natuurlijke weg bereikt kan worden, worden begin 2009 op diverse afdelingen inventarisatiegesprekken met de medewerkers gevoerd. Bij deze inventarisatiegesprekken wordt vrijblijvend gekeken of medewerkers geïnteresseerd zijn in een vrijwillige (vertrek)regeling. De Ondernemingsraad heeft de Directie verzocht na afronding van deze inventarisatiegesprekken de OR over de uitkomst te informeren. Wanneer de inventarisatie en/of andere ontwikkelingen hier aanleiding toe geven zal door de OR in samenwerking met de vakbonden gestart worden met het opstellen van een sociaal plan.

Vergoeding voor ziektekostenverzekering

Alweer drie jaar geleden ging in Nederland de zorgverzekering (of basisverzekering) van start. Deze verzekering dekt voor alle ingezetenen van Nederland de kosten van noodzakelijke, op genezing gerichte, zorg.

Met de ingang van deze verzekering verdween voor een groot aantal van de medewerkers de gedeeltelijke vergoeding voor de ziektekostenverzekering die men

ontving in de laatste maand van het jaar. Voor de werkgever valt de nieuwe situatie daardoor in financiële zin gunstig uit. Daarom is tussen de onderhandelingspartners aan de CAO-tafel afgesproken dat bestuurders en ondernemingsraden in onderling overleg moesten zoeken naar een bestemming voor het overgebleven geld. Binnen het HPA is dat tot op heden niet gelukt. De Ondernemingsraad zal daarom dit jaar, dit keer met steun van diverse vakbonden, opnieuw de discussie rondom dit thema met de bestuurder aangaan.

Voedsel en Voeding

De afdeling Voedsel en Voeding is gespecialiseerd in levensmiddelen- en diervoederwetgeving, certificering, oorsprongsbenamingen en alle aspecten rondom voeding en gezondheid van levensmiddelen (figuur: Afdeling Voedsel en Voeding). Op deze kennisvlakken ondersteunt de afdeling Voedsel en Voeding het Productschap Akkerbouw, het Productschap Diervoeder en het Productschap Wijn bij de uitvoering van haar werkzaamheden. De afdeling houdt zich bezig met de nationale, Europese en wereldwijde levensmiddelenwetgeving (de Codex Alimentarius). Dit gebeurt grotendeels onder de vlag van de Productschappencommissie Levensmiddelenwetgeving (PLW, zie kader). Dit betekent dat de afdeling alle productschappen informeert over de ontwikkelingen op het gebied van de levensmiddelenwetgeving en vragen en reacties behandelt van de productschappen en hun achterban.

Figuur: Afdeling Voedsel en Voeding

PLW

Een belangrijke taak van de PLW is de achterban snel informeren over de ontwikkelingen in de levensmiddelenwetgeving in Brussel en de Codex Alimentarius. De PLW heeft in aanwezigheid van de overheid toegang tot besprekingen van de EU-Commissie. Hierdoor kan in een vroeg stadium informatie worden verstrekt aan de productschappen over levensmiddelenwetgeving in voorbereiding. Dit biedt de mogelijkheid voor het bedrijfsleven tijdig te reageren op aanpassingen in de wetgeving. In 2008 heeft de PLW een vernieuwde website (www.plw.nl) gelanceerd om op toegankelijke en overzichtelijke wijze alle betrokken branches en bedrijven te informeren over geldende (Europese) levensmiddelenwetgeving.

De PLW heeft in 2008 een themamiddag georganiseerd over het nieuwe VWA-handhavingsbeleid en de nut en noodzaak van zelfreguleringsystemen. De themamiddag is druk bezocht door brancheleden van alle aan de PLW deelnemende productschappen. Tijdens de middag is toegelicht welke mogelijkheden zelfcontrolesystemen voor bedrijven bieden binnen het VWA interventiebeleid.

Nationaal

De afdeling Voedsel en Voeding is op nationaal gebied vertegenwoordigd in bijeenkomsten van het Regulier Overleg Warenwet (ROW), de Klankbordgroep van de Voedsel en Waren Autoriteit, de Technische Werkgroep Biologische Landbouw, het Overlegorgaan Biologische Regelgeving, het College van Deskundigen HACCP en de Beleidscommissie Landbouw en Levensmiddelen van de NEN. Daarnaast is de afdeling Voedsel en Voeding structureel aanwezig bij overleggen met het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel, de Federatie Nederlandse

Levensmiddelen Industrie en het Voedingscentrum.

Europees

Door de achterban van de productschappen wordt veel waarde gehecht aan deelname door PLW vertegenwoordigers aan vergaderingen van Permanent Comités voor de Voedselketen en Diergezondheid (PCVD) en aan EU-Commissie- en Raadswerkgroepen. De nationale wetgeving is immers voor het grootste deel gebaseerd op EU-wetgeving die vooral horizontale onderwerpen heeft geharmoniseerd. De PLW-vertegenwoordigers nemen deel aan Permanent Comités en Raads- en Commissie-werkgroepen van de Europese Unie over levensmiddelenwetgeving. In 2008 brachten de PLW-leden gezamenlijk 88 dagen in Brussel door. Behandeling van de dossiers etikettering, claims, microbiologie, additieven, novel foods, ggo's, harmonisatie van pesticide residuen en contaminanten hebben tot veelvuldig overleg met de verschillende ketenpartijen geleid.

Enkele belangrijke ontwikkelingen in de voorbereiding van Europese levensmiddelenwetgeving voor de betrokken sectoren waren in 2008:

■ Etikettering

De Europese Commissie heeft de huidige richtlijnen met algemene etiketteringsbepalingen en bepalingen over de voedingswaardedeclaratie opgenomen in één ontwerpverordening (incl. allergenen). Deze nieuwe ontwerpverordening over productinformatie is in 2008 voorgelegd aan de Raad en het Europees Parlement. Het afstemmingstraject loopt nog. De verschillende sectoren voeren een eigen lobby hierin. Daar waar mogelijk is wordt via de PLW afstemming gezocht.

De PLW zet zich in voor een beperking van de verplichte informatie op het etiket opdat de administratieve lasten niet (verder) vergroot worden en er gekeken wordt naar alternatieve manieren om de consument te voorzien in zijn of haar behoefte aan informatie.

■ Claims

De verordening over voedings- en gezondheidsclaims is begin 2007 in werking getreden. In 2008 is door de PLW veel aandacht besteed aan de implementatie, interpretatie en invulling van deze regelgeving. De PLW pleit voor een (relatief) vrij gebruik van voedings- en gezondheidsclaims, mits hiervoor een wetenschappelijke onderbouwing bestaat. De PLW zet zich in om de consequenties en interpretaties van de nieuwe regelgeving voor het bedrijfsleven in beeld te brengen.

■ GGO's

In 2008 is in verschillende vergaderingen van het PCVD en de onderliggende Commissie-werkgroep gesproken over de problemen die kunnen optreden als gevolg van ongewenste vermenging van geïmporteerde producten met niet toegelaten ggo's. Daarnaast leidt het langzaam en stroef verlopende toelatingsproces voor nieuwe ggo's in de praktijk tot problemen doordat deze ggo's soms al in derde landen zijn toegelaten en hier worden ingezaaid. De PLW heeft zich ook in 2008 actief ingezet voor een pragmatische en duidelijke aanpak voor nieuwe en bekende problemen. Dit betreft de asynchrone toelatingsprocedure, het omgaan met botanische onzuiverheden en nultolerantie.

■ Contaminanten

De PLW coördineert de standpunten van de verschillende productschappen over de haalbare gehalten in specifieke productgroepen en pleit bij de overheid voor haalbare normen. De PLW houdt de ontwikkelingen rond de contaminanten nauwlettend in de gaten en informeert de belanghebbenden over de verschillende ontwikkelingen in de (ontwerp)wetgeving. De PLW pleit - indien normstelling onvermijdelijk is - voor realistische normstelling voor contaminanten.

Codex Alimentarius

De PLW neemt sinds medio 2006 niet meer deel aan de internationale bijeenkomsten van de Codex Alimentarius. De PLW zorgt wel voor de verspreiding van de Codex agenda's en verslagen. EU-standpunten voor vergaderingen van de Codex Alimentarius worden door de EU-Commissie voorbereid. De PLW heeft in 2008 zes maal deze voorbereidingen bijgewoond in de EU-Raadswerkgroepen.

Ondersteuning en advies

Naast taken op het gebied van de levensmiddelenwetgeving voert de afdeling Voedsel en Voeding werkzaamheden uit voor het Productschap Akkerbouw, het Productschap Diervoeder en het Productschap Wijn op het gebied van voedsel en voeding. De verslaglegging over deze activiteiten vindt plaats in de jaarverslagen van de betreffende productschappen.

AGOS

De afdeling Voedsel en Voeding vormt sinds 1992 het secretariaat van de Adviescommissie Geografische aanduidingen, Beschermd oorsprongsbenamingen en

Specificiteitscertificeringen (AGOS). Deelnemers aan de Adviescommissie zijn onder andere de Productschappen Akkerbouw, Zuivel, PVE, Tuinbouw, Vis, MVO en de Commissie Bier van het Productschap Dranken. De AGOS adviseert de Minister van LNV over aanvragen voor erkenning van een benaming of aanduiding. De afdeling Voedsel en Voeding begeleidt aanvragen vanuit Nederland, beoordeelt aanvragen vanuit andere EU-lidstaten op mogelijke problemen voor het Nederlandse bedrijfsleven en informeert het bedrijfsleven hierover.

De maatschappelijke belangstelling voor streekproducten en duurzaamheid groeit. Hierdoor neemt de interesse voor Europese bescherming van streekproducten toe. In het najaar 2008 heeft de afdeling Voedsel en Voeding een themamiddag hierover georganiseerd. Deze themamiddag is druk bezocht door betrokken branches en bedrijven vanuit de aan AGOS deelnemende productschappen. De afdeling Voedsel en Voeding was in 2008 bij 5 vergaderingen vertegenwoordigd in Brussel. Er zijn in 2008 geen nieuwe Nederlandse aanvragen ingediend, wel heeft de afdeling oriënterende gesprekken gevoerd met geïnteresseerde partijen en zijn enkele nieuwe aanvragen in voorbereiding.

De Productschappencommissie Levensmiddelenwetgeving (PLW) is een interproductenschappelijke commissie, ingesteld op verzoek van alle productschappen die zich bezighouden met voedselvoorziening. Dit zijn het HPA, de commissies Bier en Gedistilleerd van het Productschap Dranken, het Productschap Akkerbouw, het Productschap Margarine, Vetten en Oliën, het Productschap Tuinbouw, de Productschappen Vee, Vlees en Eieren, het Productschap Vis, het Productschap Wijn en het Productschap Zuivel. Elk productschap wordt vertegenwoordigd door een deskundige op het gebied van levensmiddelenwetgeving. De PLW heeft als taak de productschappen en het bedrijfsleven over horizontale, algemeen geldende levensmiddelenwetgeving te informeren en te adviseren bij standpuntbepaling. Daarnaast draagt de PLW zelf standpunten uit. In de praktijk gebeurt dit door:

- Advisering. De PLW ondersteunt Nederlandse delegaties bij internationaal overleg over levensmiddelenwetgeving. Zij fungeert als adviseur voor beleidsmedewerkers van betrokken ministeries.
- Informatievoorziening. De PLW informeert de overheid, de productschappen en het bedrijfsleven (de teelt van, handel in en verwerking van agrarische producten) en andere belangstellenden over de ontwikkelingen in de levensmiddelenwetgeving. Belangrijk onderdeel vormt de verslaggeving over de vaak moeizame totstandkoming van richtlijnen en verordeningen binnen de internationale levensmiddelenwetgeving.
- Coördinatie. De PLW fungeert als platform voor overleg tussen bedrijfsleven, productschappen en overheid, om zo standpunten over levensmiddelenwetgeving te coördineren. Doel is het standpunt van het bedrijfsleven via de Nederlandse delegatie in nieuwe Europese wetgeving en de internationale Codex Alimentarius verwerkt te krijgen.

Arbeid

De afdeling Arbeid van het HPA vervult een ondersteunende rol voor projecten van de diverse productschappen. In 2008 is het project Levensfasebewust personeelsbeleid afgerond en gepresenteerd in een bijeenkomst met personeelsfunctionarissen vanuit de diervoedersector, zijn bij de akkerbouwsectoren diverse activiteiten geborgd vanuit het Arboconvenant Grondstofallergie en is een enquête gehouden onder wijnimporteurs om zo sociaal-economische gegevens te inventariseren. Tevens verschijnt tweemaandelijks de Nieuwsbrief Arbeid.

Verankering Arbeid

De besturen van het Productschap Akkerbouw, het Productschap Diervoeder en het Productschap Wijn vinden het van belang om de beleidsontwikkeling op het terrein van arbeid in de betrokken sectoren te stimuleren. Door het gelijknamige project en de activiteiten die vanuit dit project worden ondernomen wordt de verankering van de factor arbeid binnen de productschappen onderschreven en wordt de betrokkenheid van de vakbonden in de productschappen vergroot.

In het najaar van 2007 is de werkwijze van de werkgroep, die verantwoordelijk is voor de implementatie van het werkplan, geëvalueerd. Een van de conclusies was dat het werkplan 2009 gereed moet zijn voor de zomer van 2008. Op die manier kan in de jaarplannen en begrotingen 2009 van de diverse schappen rekening worden gehouden met de projecten en financiële consequenties die voortvloeien uit het werkplan. Deze gekozen werkwijze had tot gevolg dat het werkplan 2007 is verlengd en geactualiseerd tot medio 2008. Het werkplan 2009 is eind 2008 aan

de besturen van de productschappen voorgelegd.

In 2008 is de werkgroep verankering arbeid gestart met het organiseren van een dag voor de diverse agro- en foodsectoren met als doel een beeld van de huidige arbeidsmarkt te schetsen en nieuwe tools te ontwikkelen om de arbeidsproblemen in de toekomst te lijf te gaan. Het thema van deze dag zal zijn: 'Boeien en binden'. Via een plenair ochtend gedeelte, dat uit lezingen zal bestaan, wordt de deelnemer die dag geïnformeerd over de trends die spelen in de arbeidsmarkt. De middag zal bestaan uit workshops waarin de deelnemer op praktische wijze kennis kan nemen van diverse oplossingen.

Daarnaast zijn vanuit verankering arbeid de volgende projecten uitgevoerd:

■ Nieuwsbrief Arbeid

In het kader van Verankering Arbeid gaven de productschappen in samenwerking met vertegenwoordigers van FNV Bondgenoten en CNV BedrijvenBond de Nieuwsbrief Arbeid uit. Deze brief is bedoeld voor kader- en bestuursleden van de betrokken vakbonden. Vijf edities vonden dit jaar hun weg naar de lezers. De nieuwsbrieven bevatten korte, toegespitste artikelen over arbeidsmarkt, arbeidsomstandigheden, scholing, (beroeps)onderwijs en sociale zekerheid.

■ Sociaal-economische kerngegevens

Alle beschikbare informatie van het interproductschappelijk project sectoranalyse is verzameld op de website www.agroarbeidskompas.nl, welke in 2008 is ontwikkeld. Op deze website zijn van bijna alle CAO's in de agrofoodsector gegevens te vinden over de arbeidsmarkt. Er is voor gekozen om de informatie beschikbaar te stellen per CAO-sector, en in veel gevallen is de informatie binnen een CAO verder

opgesplitst. Naast factsheets en rapporten welke door de deelnemende productschappen zelf zijn ontwikkeld is er op de site ook veel informatie te vinden van andere organisaties die relevante arbeidsmarktinfo beschikbaar stellen.

Mede in het kader van fase 2 van het project, de verdiepingsslag, is eind oktober aan de diervoedersector een werknemersenquête verzonden. Het doel van deze werknemersenquête is tweeledig. Enerzijds zullen de cijfers worden gebruikt voor het algemeen verbindend verklaren van de in 2008 afgesloten nieuwe CAO Graanbe- en verwerkende bedrijven. Anderzijds worden de resultaten gebruikt om een goed beeld te krijgen van de arbeidsmarkt en arbeidsmarktproblematiek. Door het verkrijgen van inzicht in het aantal werknemers en hun kenmerken is het mogelijk als Productschap hier goed op te anticiperen. De resultaten zullen naar verwachting begin 2009 (o.a. op de website www.agroarbeidskompas.nl) gepubliceerd worden.

Ook onder alle wijnimporteurs is een enquête uitgezet met vragen over onderwerpen als opbouw personeelsbestand, dienstverband, ziekteverzuim, scholingsbehoefte en (knelpunten) in de arbeidsmarkt. De eerste resultaten van deze enquête zijn in oktober gepresenteerd aan de Commissie Sociaal Economische Aangelegenheden van de Wijnsector (CSEAW). In 2009 worden (o.a. op de website www.agroarbeidskompas.nl) de eindresultaten van het onderzoek gepubliceerd.

Sectoroverstijgende activiteiten

■ Project Tillen

In 2007 deed de Hoge Raad der Nederlanden een uitspraak waarbij het tilgewicht

ter sprake kwam. Deze uitspraak zorgde ervoor dat brancheorganisaties bij de Productschappen Diervoeder en Akkerbouw om informatie hebben gevraagd over de wetgeving die bij dit onderwerp hoort. In 2008 hebben de Productschappen Diervoeder en Akkerbouw gezamenlijk een projectplan geaccordeerd. Tijdens dit project zullen verschillende praktische voorlichtingsmaterialen worden ontwikkeld met name op het gebied van wetgeving en veiligheid. De commissie die dit project begeleidt, heeft de eerste voorlichtingsmaterialen besproken. Hun opmerkingen zijn teruggekoppeld aan de grafische bureaus die daarmee aan de slag zijn gegaan. In 2009 zullen de eerste voorlichtingsmaterialen verstuurd worden.

■ Grondstoffendatabase

In 2008 ontwikkelde het Productschap Diervoeder en het Productschap Akkerbouw een webapplicatie waarin gebruikers de explosie-eigenschappen van grondstoffen kunnen raadplegen. De grondstoffendatabank biedt ook hulp bij het inventariseren van fysische eigenschappen van de betrokken grondstoffen, bijproducten, tussenproducten, eindproducten en reststromen. Deze inventarisatie was tot nu toe niet goed uitvoerbaar. Toeleveranciers waren namelijk onvoldoende in staat om de benodigde gegevens aan te leveren. De grondstoffendatabank levert bedrijven dus een fikse tijd- en kostenbesparing op. Tevens is een methodiek ontwikkeld om de explosieklasse van een mengsel te berekenen. Over de opzet van de databank vond overleg plaats met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, zodat ook de arbeidsinspectie op de hoogte was van het project.

■ Project Stof? Pak 't aan!

De Productschappen Akkerbouw, Diervoeder, Tuinbouw en Vee, Vlees en Eieren

hebben besloten de resultaten van het project Stof? Pak't aan! te borgen in een vervolgproject. De doelstellingen zijn het vergroten van de bekendheid met de risico's van het werken met stof, het realiseren van een gedragsverandering door betere kennis van de risico's van stofblootstelling en kennis over beheersmaatregelen en het verminderen van de blootstelling aan stof binnen de agro- en foodsectoren.

Om deze doelen te kunnen bereiken is de actieve inzet van meerdere partijen noodzakelijk. Er wordt daarom veel aandacht besteed aan relatiebeheer met onder andere werkgevers en werknemers, met onderwijsinstellingen, wetenschappelijke instituten, overheid en uitzendbureaus. Inhoudelijke informatie wordt onder andere gegeven door middel van informatievoorziening op de website www.pakstofaan.nl, deelname in studiegroepen en voorlichting tijdens bedrijfsbezoeken.

In 2008 zijn inmiddels de volgende activiteiten ondernomen:

- Een proef met het gebruik van stofkapjes op de melkveehouderij van Jurre Kuiper, zoon van Geert Kuiper, schaatscoach.
- Diverse publicaties in de Boerderij en het Agrarisch Dagblad.
- Contact met PTC+; opleidingsinstituut in de agrarische sector. Zij gaan het onderwerp opnemen in de reguliere lespakketten.
- Contact gelegd met ASG; zij doen onderzoek naar een aantal manieren om de stofblootstelling in varkens- en pluimveehouderijen te reduceren.
- Contact met VarkensNet; een netwerkorganisatie van varkensboeren.
- Contact met AB Oost; een uitzendorganisatie voor de agrarische sector.

Activiteiten akkerbouwsector

■ Commissie Arbeid

In 2008 is de Commissie Arbeid ingericht bij het Productschap Akkerbouw, naar voorbeeld van de Sociaal Economische Commissie die reeds geruime tijd actief zijn bij de productschappen diervoeder en wijn. De Commissie Arbeid besteedt op gestructureerde wijze aandacht aan arbeidsgerelateerde vraagstukken en het bestuur daaromtrent te adviseren. Deze commissie is een goede afspiegeling van de breedte van de kolom waarvoor Productschap Akkerbouw staat. De commissie beoogt een platform te bieden om onderwerpen van gemeenschappelijk belang te bespreken.

■ Controle Arbeidsinspectie

In januari jl. ontwikkelde het Productschap Akkerbouw de folder 'Veilig en gezond werken in de bakkerij'. De folder werd ontwikkeld in samenwerking met het NBOV, NVB, FNV Bondgenoten en CNV BedrijvenBond. De folder is in een oplage van 8.500 verspreid onder bedrijven en werknemers in de bakkerijsector. De folder sluit aan op de controles die de Arbeidsinspectie (AI) tussen februari en mei uitvoerde in de ambachtelijke en de industriële bakkerijen. De inspecties vonden plaats tijdens reguliere werktijden. De AI keek met name naar de arbeidstijden, machineveiligheid, fysieke belasting, gevaar van stofexplosies (ATEX) en meelstof en hulpstoffen. De folder gaf aan waar praktische informatie te vinden is over zaken als machineveiligheid, fysieke belasting en werken met grondstoffen die een allergie kunnen veroorzaken.

■ Risico-Inventarisatie en -Evaluatie

In januari 2008 is de digitale Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) voor de

bakkerijen gepubliceerd. Bedrijven zijn verplicht een RI&E in te vullen vanuit de arbeidsomstandighedenwet. De digitale versie is daarbij een handig hulpmiddel. Door goedkeuring van de digitale RI&E door sociale partners is de RI&E branche erkend. Dit betekent dat bedrijven met maximaal 25 werknemers niet langer verplicht zijn om hun RI&E door een Arbodienst te laten toetsen.

■ ATEX-handleiding voor de Bakkerijen en Zoetwarenindustrie

In maart 2008 is onderzoek gedaan naar de beschikbaarheid van het Explosie-veiligheidsdocument in de diverse akkerbouwsectoren en de aanwezige kennis op het gebied van ATEX. Naar aanleiding hiervan is gestart met de ontwikkeling van een handleiding voor de bakkerijen en zoetwarenindustrie, waarmee bedrijven voldoen aan de ATEX-regelgeving. Over deze handleiding vindt overleg plaats met de arbeidsinspectie. De handleiding is, gezien de geconstateerde tekortkomingen en hercontroles door de arbeidsinspectie op het gebied van ATEX, in december aan 1200 betrokken bedrijven verstuurd. In november 2008 is een ATEX-bijeenkomst georganiseerd voor diverse akkerbouwsectoren waar het risico van stofexplosies bestaat. Behalve informatie over stofexplosies werden de ATEX-handleiding voor de bakkerijen en zoetwarenindustrie en de ATEX-grondstoffenbank hier gepresenteerd.

■ Arbocatalogus Bakkerijen en Zoetwarenindustrie

Werkgevers en werknemers van Bakkerijen en de Zoetwarenindustrie hebben in 2008 met elkaar afgesproken samen een arbocatalogus te maken. Zij vinden het belangrijk te benadrukken dat het een praktisch instrument wordt en spreken daarom in dit verband liever over een oplossingenboek. In het oplossingenboek staan de verschillende methoden en oplossingen beschreven

die werkgevers en werknemers samen hebben afgesproken. Hierbij kan worden gedacht aan maatregelen die aan een veilig en gezond werkklimaat hebben bijgedragen, normen uit (wetenschappelijke) onderzoeken, goede praktijken, NEN-normen, brancherichtlijnen, convenanten, leidraden of huidige Arbobeleidsregels. De sociale partners op sectorniveau zijn verantwoordelijk voor de vormgeving, inhoud en beschikbaarheid van een oplossingenboek. Zodra een oplossingenboek is opgesteld dat marginaal is getoetst door de Arbeidsinspectie, zijn de Arbobeleidsregels voor die branche niet meer van toepassing.

Voor het ontwikkelen van het oplossingenboek zal een werkgroep van werkgevers en werknemersvertegenwoordigers ingesteld worden onder voorzitterschap van het Productschap Akkerbouw. De doelstelling is om halverwege 2009 een voor de arbeidsinspectie toetsbaar document afgerond te hebben zodat nog gebruik gemaakt kan worden van de door de overheid beschikbaar gestelde subsidie.

■ Grondstofallergie

In het kader van het Arboconvenant Grondstofallergie dat tot 2007 gelopen heeft is onderzoek gedaan naar een gezondheidsbewakingssysteem (GBS) voor werkgevers en werknemers die blootgesteld worden aan meelstof. Dit GBS geeft de mogelijkheid om in een vroeg stadium vast te stellen of er een verhoogde kans is op overgevoeligheid voor meelstof. Sociale partners hebben afgesproken dat het systeem een belangrijke aanvulling is op stofreducerende maatregelen en dat het een structurele plek moet krijgen binnen de arbeidsomstandigheden zorg van werkgevers in de sector. In 2008 is veel aandacht besteed aan het operationeel maken van het GBS. Tijdens de eerste fase bleek dat er tijdens het hele onderzoekstraject veel uitval was.

Hiervoor konden verschillende oorzaken aangewezen worden zoals een slechte respons op de vragenlijst en het niet goed samenwerken tussen de verschillende partijen waardoor medewerkers niet of niet goed werden doorverwezen. Om de respons te verhogen en het probleem van de samenwerking op te lossen is het zogenaamde GBS-2 ontwikkeld. Centraal hierbij waren de één-loket gedachte en het onderzoeken van de medewerker op locatie. Het GBS-2 is getest in de maalindustrie. De resultaten zijn tot op heden zeer bemoedigend.

De respons was hoog: 75%. Van uitval gedurende het onderzoekstraject was vrijwel geen sprake meer.

De bakkerijen kiezen voor een andere aanpak waarbij de verantwoordelijkheid van werkgever en werknemer voor goede arbeidsomstandigheden een centralere rol krijgt. Begin 2009 zal deze gedachte in de praktijk verder uitgewerkt worden. Ten behoeve van de bakkerijen wordt een specifiek afzuigstelsel beoordeeld op effectiviteit. Er is een meetprotocol opgesteld dat ook door andere leveranciers gevolgd kan worden. Luchtzuiveringssystemen waarvan bewezen is dat zij een goede bijdrage leveren aan het verminderen van de blootstelling aan meel zullen binnen de sector gepromoot worden via de NBOV en de website www.blijmetstofvrij.nl.

Activiteiten diervoedersector

■ Werkvloer

In 2008 verscheen voor het zesde achtereenvolgende jaar de werknemerskrant *Werkvloer*, een gezamenlijke uitgave van het Productschap Diervoeder, CNV BedrijvenBond en FNV Bondgenoten. De krant verscheen vier keer dit jaar en werd onder circa 4.500 werknemers en werkgevers in de diervoedersector verspreid.

Dit jaar veranderde tot 2x toe de redactie van samenstelling. Daarnaast werd ook gezocht naar een nieuwe fotograaf en is de vormgeving en daarbij behorende kosten onder de loep genomen. Als laatste gaf ook de striptekenaar aan geen binding te hebben met de sector, waardoor het hem regelmatig ontbrak aan creativiteit. Ook hiervoor is vervanging gezocht. Door al deze wijzigingen verliep de publicatie minder soepel dan voorgaande jaren. Binnen het Productschap Diervoeder wordt nu veel meer samengewerkt met de afdeling Communicatie, die een groot deel van de traffic voor haar rekening neemt. Dit alles moet het komende jaar resulteren in een *Werkvloer* die nog beter oogt en vooral, die tijdig verschijnt. Gedurende de zesde jaargang kwamen de 48-urige werkweek van chauffeurs, biobrandstoffen en de OR van een diervoederbedrijf uitgebreid aan bod. Doel van de krant is directe communicatie vanuit het productschap en de vakbonden naar alle medewerkers om hen te informeren over ontwikkelingen binnen hun sector. De krant bevat nu acht pagina's en is ook te downloaden via de website van het productschap.

■ Levensfasebewust Personeelsbeleid

In 2008 is het project Levensfasebewust Personeelsbeleid afgerond en gepresenteerd in een bijeenkomst met personeelsfunctionarissen vanuit de diervoedersector. In dit project stond het ontwikkelen van de bewustwording van het belang en de mogelijkheden van levensfasebewust personeelsbeleid bij de bedrijven in de sector centraal. De bedrijven in de sector signaleren wel vergrijzing en wervingsproblemen maar het ontbreekt hen nog aan ervaringen om te werken aan oplossingen. Het project is deels uitgevoerd door IVA (een extern beleidsonderzoek- en adviesbureau) en deels door het Productschap Diervoeder en sociale partners. Het betreft

een aanpak waarin oplossingen worden gezocht voor kritische punten / knelpunten in de bedrijven. Het is een op de werkvloer gerichte aanpak waarbij direct belanghebbenden, werknemers en werkgevers, van vier bedrijven zijn betrokken. Die bedrijven hebben een advies op maat ontvangen. Vanuit die ervaringen is een advies voor de diervoedersector opgesteld. Een projectgroep met vertegenwoordiging vanuit het Productschap Diervoeder en sociale partners, is inmiddels gestart met de eerste activiteiten met betrekking tot verdere implementatie in de sector.

■ Informatiebijeenkomst personeelsfunctionarissen

Een eerste succesvolle themabijeenkomst heeft eind 2008 plaatsgevonden. Op deze bijeenkomst, waarbij personeelsfunctionarissen vanuit de sector en de pilot-bedrijven uit het project bij elkaar zijn gebracht is volop gediscussieerd over het verder vormgeven van het beleidsadvies. De projectgroep zal hier middels een plan van aanpak verder mee aan de slag gaan waarna ook activiteiten als communicatie via vakbladen en studieclubs, organisatie van meer themadagen en symposia verder zullen worden opgepakt en uitgewerkt.

■ Lesmateriaal grondstoffen

In samenwerking met PTC+ in Barneveld wordt lesmateriaal over grondstoffen ontwikkeld. Dit lesmateriaal wordt aangeboden middels een website waar werknemers uit de mengvoederindustrie enerzijds informatie kunnen vinden over de verschillende grondstoffen die worden gebruikt en anderzijds zichzelf kunnen toetsen op hun kennis van deze grondstoffen. Aan de projectgroep, die is samengesteld uit vertegenwoordigers vanuit de sector en het PDV is in 2008 een eerste concept voorgelegd. Oplevering van het eindmateriaal wordt begin 2009 verwacht.

■ Cursus preventiemedewerker

Sinds 1 januari 2007 moeten diervoederbedrijven met personeel (meer dan één fte) een preventiemedewerker in dienst hebben. Deze verplichting volgt uit de Arbeidsomstandighedenwet. Naar aanleiding van deze verplichting heeft het Productschap Diervoeder een branchespecifieke training georganiseerd voor preventiemedewerkers en andere betrokkenen bij preventietaken in de diervoedersector. De training gaat onder andere in op de taken, de rol en de positie van de preventiemedewerker. Daarnaast is verder ingegaan op prioriteiten van geconstateerde risico's en hoe deze op te nemen in een plan van aanpak om zo te kunnen zorgen voor een gezonde werkplek. Na afloop ontvingen de deelnemers het Certificaat Preventiemedewerker. Inmiddels zijn twee goed bezochte trainingen afgerond met in totaal 30 deelnemers. In februari en maart 2009 volgen de derde en vierde bijeenkomst.

■ Cursusdatabase

Het Productschap Diervoeder heeft in 2005 een database samengesteld met een groot aantal cursussen van verschillende aanbieders. In de database zijn zowel sectorspecifieke cursussen als algemene cursussen opgenomen. Het blijkt dat aanbieders van cursussen en opleidingen de database weten te vinden en gegevens weten aan te passen. Het secretariaat heeft in 2008 regelmatig de wijzigingen geaccordeerd.

■ Werkplekinstructiekaarten

Voor de werkplekinstructiekaarten is in 2008 besloten dat een softwareontwikkelaar een webapplicatie bouwt waarbij op basis van de gevaren van een stof (giftig, irriterend, bijtend en sensibiliserend) stoffen worden geclusterd. Die webapplicatie

gaat er tevens voor zorgen dat ieder bedrijf een eigen stoffenregister kan samenstellen en per stof een veiligheidsinstructieblad op kan vragen. Vanuit die gegevens is het mogelijk om een werkplekinstructiekaart te printen. Om deze webapplicatie te realiseren leverde de projectgroep een kleine 400 veiligheidsinstructiebladen aan. De ontwikkelaar van de software voerde deze bladen vervolgens in. Van een aantal grondstoffen zijn veiligheidsinstructiebladen van meerdere leveranciers aangetroffen; deze worden geconsolideerd. De webapplicatie zal in 2009 gereed komen.

■ Arbocatalogus

Per 1 januari 2007 is de vernieuwde Arbeidsomstandighedenwet in werking getreden. Werkgevers en werknemers zijn vanaf deze datum samen verantwoordelijk voor het invullen van het arbobeleid. De beste manier om dit beleid vast te leggen is een Arbocatalogus. De productschappen kunnen de aanwezige kennis en ervaring inzetten om de organisaties van sociale partners te ondersteunen bij het traject om te komen tot een arbocatalogus. In 2008 is in de CAO voor de Graan- en verwerkende Bedrijven 2008-2010 vastgelegd dat sociale partners een arbocatalogus willen opstellen. Het door het Productschap Diervoeder opgestelde projectplan is inmiddels goedgekeurd. In de eerste helft van 2009 wordt dit plan tot uitvoering gebracht.

■ Update Risico-Inventarisatie en -Evaluatie

In 2006 is door sociale partners de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) erkend. Door deze branche-erkenning geldt voor bedrijven met minder dan 25 medewerkers dat de RI&E niet meer door een arbodienst getoetst hoeft te worden. De branche-erkenning is na twee jaar verlopen en zal dus door sociale partners opnieuw

erkend moeten worden. Cao-partijen hebben afgesproken de update van de digitale RI&E bij het Productschap Diervoeder neer te leggen. Op verzoek is eerst een evaluatie geweest van het gebruik van de huidige RI&E door de diervoederbedrijven. Hieruit blijkt dat zo'n 50% van de bedrijven, ongeacht bedrijfsgrootte, de digitale RI&E voor de diervoedersector gebruikt. De update van de huidige RI&E is in volle gang, waarbij naar zowel inhoud als gebruiksgemak van het digitale instrument wordt geïnventariseerd wat de wensen zijn van de gebruikers.

Activiteiten wijnsector

■ AVV

In 2008 is de CAO voor de Drankindustrie en de Groothandel in Dranken Algemeen Verbindend Verklaard. Dit was mogelijk doordat een aantal vragen aan de sociaal-economische enquête toe te voegen, waarmee de noodzakelijk informatie bekend werd.

■ Levensfasebewust Personeelsbeleid

De afdeling Arbeid heeft de nodige expertise ontwikkeld op het gebied van sectorbrede toepassing van Levensfasebewust Personeelsbeleid. In 2008 is door de Commissie Sociaal Economische Aangelegenheden van het Productschap Wijn (CSEAW) een plan goedgekeurd voor het opstarten van het project Levensfasebewust Personeelsbeleid Wijnhandelaren. Het onderzoek, dat in samenwerking met een extern onderzoeksbureau wordt uitgevoerd, dient een eerste oriëntatie te bieden op de vraag hoe levensfasebewust personeelsbeleid de branche kan voorbereiden op de toekomstige veranderingen van de arbeidsmarkt. Vanuit deze eerste verkenning is het mogelijk om acties te bedenken die passen bij de wijnbranche.

■ Arbocatalogus

Op 1 januari 2007 is de nieuwe Arbowet van kracht geworden. De essentie van deze nieuwe wet is dat werkgevers en werknemers meer ruimte krijgen om samen het eigen arbobeleid in te vullen. Afspraken met betrekking tot het arbobeleid worden vastgelegd in een arbocatalogus. In 2008 is het plan van aanpak voor het ontwikkelen van een arbocatalogus voor de wijn- en drankensector door het bestuur goedgekeurd. Op basis daarvan is een projectgroep samengesteld die belast is met dit project. Door externe deskundigen worden de risico's fysieke belasting en machineveiligheid uitgewerkt, welke in 2009 via een internetapplicatie beschikbaar zullen komen voor werkgevers en werknemers in de genoemde sectoren.

■ Update RI&E

Het Productschap Wijn en het Productschap Dranken hebben in 2005 een digitale, branchespecifieke Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) ontwikkeld. Deze RI&E is gepubliceerd op de website www.rie.nl onder RI&E instrumenten detail- & groothandel. Een branche-erkenning geldt voor twee jaar, waarna sociale partners wederom een verklaring kunnen tekenen waarmee de actualiteit wordt bevestigd. In juli 2008 zijn de door sociale partners getekende verklaringen aan TNO verstuurd en is de RI&E voor de wijn- en drankensector weer voor twee jaar erkend. Door deze erkenning hoeven bedrijven met minder dan 25 werknemers de RI&E niet meer te laten toetsen. Na het afronden van de arbocatalogus voor de wijn- en drankensector zal een evaluatie/update van deze digitale, branchespecifieke RI&E plaatsvinden.

Taken in medebewind

Sinds 1962 voert het HPA in opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit regelingen in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) uit. Sinds de aanvang van het begrotingsjaar 2007 verricht het HPA deze zaken als delegated body van Dienst Regelingen van het ministerie van LNV (DR). In het kader van deze medebewindstaken verzorgt het HPA de administratieve verwerking van aangiften ten uitvoer en aanvragen om steun. Op basis van deze administratieve afhandeling betaalt DR de steun en restitutie uit aan verwerkers en producenten, respectievelijk exporteurs, van (verwerkte) landbouwproducten. In 2008 hebben de werkzaamheden van het HPA geleid tot een uitbetaling van ruim 92 miljoen euro.

Ook verzorgde het HPA de administratieve afhandeling van invoeraangiften, op basis waarvan DR de invoerrechten daadwerkelijk inde bij de importeurs van deze producten. Deze bevoegdheid is met de inwerkingtreding van de Algemene Douaneregeling per 1 juli 2008 komen te vervallen. Desalniettemin werd in 2008 toch nog ruim 3,7 miljoen euro aan invoerrechten geïnd.

Ten slotte is het HPA bevoegd om alle heffingen in de suikersector, te weten de productieheffingen, de herstructureringsheffing en de heffing voor aankoop van extra quotum, op te leggen. In 2008 werd hiermee ruim 192 miljoen euro geïnd. Hiervan behoren de bedragen die aan productieheffingen en heffingen voor de aankoop van extra quotum worden geïnd, in totaal ruim 51 miljoen euro, als eigen middelen toe aan de begroting van de EG. De overige 141 miljoen euro is bestemd voor het herstructureringsfonds, waaruit de vergoedingen aan teler en industrie worden betaald bij inlevering van quota in de suikersector.

Behalve financiële taken zorgt het HPA, in overleg met de beleidsmedewerkers van de andere akkerbouwproductschappen, voor informatieverstrekking over de Europese en nationale regelgeving en tarieven aan sectorgenoten. Daarnaast zijn beleidsmedewerkers van de Productschappen Akkerbouw, Wijn en Diervoeder, samen met collega's van het Ministerie van LNV en het Ministerie van Financiën, vertegenwoordigd in de Nederlandse delegatie in een groot aantal beheerscomités. Via deze comités kunnen de lidstaten het te voeren beleid in de akkerbouwsectoren, maar ook bij het grensoverschrijdende goederenverkeer, mede bepalen. De beleidsmedewerk(st)ers van de productschappen vervullen in deze comités een adviserende rol.

Voor de uitvoering van de medebewindstaken werd vorig jaar gemiddeld circa 107 fte ingezet, een daling van ruim 16 fte ten opzichte van 2007. Deze inzet betreft ongeveer 60% van de totale formatie van het HPA.

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)

In 2008 kwamen de onderhandelingen in het kader van de WTO min of meer tot stilstand doordat de belangrijkste handelspartners niet (meer) bereid bleken verdere concessies te doen ten aanzien het openstellen van de markten. In tegendeel zelfs. Daarnaast gingen verschillende landen verder waar zij in 2007 waren gebleven, namelijk met het verder implementeren van onderdelen van een landbouwbeleid. Verschillende handelspartners introduceerden in 2008 een interventieregeling voor granen, met aankooprijzen die, soms aanzienlijk, boven de in de EG vastgestelde interventierijzen lagen.

Wat de prijsontwikkeling betreft had het jaar 2008 veel weg van een rollercoaster. Daar waar in het begin van het verslagjaar de sky de limit leek te zijn, waren we aan het einde van het jaar weer terug bij af. In een hoog tempo daalden de prijzen voor landbouwproducten, mede vanwege de buitengewone oogstverwachtingen. Dit leidde ertoe dat de schorsing van de inning van invoerrechten met ingang van 26 oktober weer ongedaan werd gemaakt en voor verschillende granen weer rechten werden vastgesteld en geïnd. In de zuivelsector daalden de prijzen zo snel dat aan het einde van het verslagjaar de wereldmarktprijzen een uitvoerrestitutie rechtvaardigden. Voor het HPA zou dat betekenen dat restituties voor melk en zuivelproducten in NA-I ook weer zouden kunnen terugkeren (hetgeen begin 2009 daadwerkelijk gebeurde).

Of hiermee sprake is van een trendbreuk is (nog) niet duidelijk. Wat hieruit wel kan worden geconcludeerd is dat het instrument van uitvoerrestituties nog springlevend is en in ieder geval tot en met 2013 een belangrijke rol kan blijven spelen in het gemeenschappelijk landbouwbeleid.

Eind september 2008 werden de restituties in de sector suiker geschorst. Dit geldt eveneens voor suiker in verwerkte vorm waaronder suiker verwerkt in NA-I. Op basis van de ingeleverde quota in het kader van het herstructureringsfonds is er ingaande het seizoen 2008/2009 geen quotumsuiker meer beschikbaar voor uitvoer naar derde landen en is daarmee de noodzaak tot vaststelling van uitvoerrestituties vervallen. Op grond van de geldende WTO bepalingen mag geen restitutie voor een product in verwerkte vorm worden vastgesteld indien voor het basisproduct geen restitutie van toepassing is.

Uitvoering medebewindstaken

In 2008 heeft het HPA ongeveer 66 miljoen euro aan uitvoerrestituties betaald. Ten opzichte van 2007 betekent dit een forse stijging met 23 miljoen euro. Deze stijging kwam geheel voor rekening van de uitvoer van suiker als zodanig (+ 29 miljoen euro). Dit kwam vooral door een paar Engelse exporteurs, die vanuit Nederland exporteerden. De uit Nederland uitgevoerde hoeveelheid producten en goederen van de sectoren waarvoor het HPA bevoegd is, steeg in 2008 fors. In het verslagjaar werd een hoeveelheid van ruim 3 miljoen ton (+ 1,3 miljoen ton) uit Nederland uitgevoerd.

Steun en heffingen

In het kader van de verschillende steunregelingen betaalde het HPA in 2008 in totaal ruim 37 miljoen euro, een daling van ongeveer 7 miljoen in vergelijking met 2007. De afname kwam vooral voor rekening van de steunregeling gedroogde voedergewassen (-/-1,5 miljoen euro) en een tweetal regelingen waarvoor het steunbedrag inmiddels op 0 euro is vastgesteld, te weten de steunregeling magere melkpoeder (-/- 1,7 miljoen euro) en de regeling productierestitutie zetmeel (-/- 0,5 miljoen euro) en de, inmiddels vervallen, regeling verwerkingsrestitutie suiker (-/- 0,5 miljoen euro). De totale uitgaven voor de contingentingsregeling aardappelzetmeel daalden in 2008 wederom met ruim 2 miljoen euro.

Het grootste deel van de door het HPA geïnde 'eigen middelen' hebben betrekking op de productieheffingen in de sector suiker en de heffingen voor aankoop van extra quota. In totaal werd hiervoor in het verslagjaar 51,3 miljoen euro gefac-

tureerd. Aan invoerrechten werd een bedrag van ongeveer 3,7 miljoen euro via het HPA aan de EG afgedragen. Dit was 3,6 miljoen minder dan in 2007. Deze daling komt vooral door de schorsing van de invoerrechten voor onverwerkte granen, die de Europese Commissie begin januari 2008 heeft ingesteld, waardoor er tot en met eind oktober 2008 voor onverwerkte granen geen invoerrechten werden opgelegd. De hoeveelheid goederen, waarover het HPA rechten factureerde, nam mede hierdoor in 2008 met ruim 90% af tot 72.172 ton. Verantwoordelijk voor deze spectaculaire daling zijn vooral maïs (-/- 246.000 ton) en maniok (-/- 450.000 ton). Aangezien m.i.v. 1 augustus 2008 de invoerrechten alleen nog bij de Douane kunnen worden voldaan, zullen er via het HPA niet langer invoerrechten worden opgelegd en afgedragen aan de Gemeenschap. De daadwerkelijk in Nederland ingevoerde hoeveelheid goederen en producten van de sectoren waarvoor het HPA bevoegd is, steeg in 2008 met ongeveer 6 miljoen ton tot 14,5 miljoen ton ten opzichte van 2007.

Documentenstroom

Het werkaanbod bij het HPA bestaat op het gebied van in- en uitvoer bijna geheel uit elektronische aangiften. Bij de steunregelingen wordt daarentegen nog steeds veel informatie op papier aangeleverd. Het HPA ontving in 2008 ongeveer 235.000 aangiftdocumenten, bewijsdocumenten, papieren versies van elektronische aangiften, opgavenstaten, verwerkings- en afleveringsoverzichten, uitslagen van verificaties van aangiften en controlerapporten. Doordat aangiften ten uitvoer betrekking kunnen hebben op meerdere artikelbalken, resulteerde dit aantal documenten in ruim 316.000 artikelbalken, een daling ten opzichte van 2007 van een ongeveer 39.000 artikelbalken. Het aantal notaregels is ten opzichte van

2007 met ongeveer 20% afgenomen tot 544.292. Deze daling werd vooral veroorzaakt doordat het HPA in 2008 aanzienlijk minder restitutieaanvragen voor industriële landbouwproducten te verwerken kreeg (-/- 143.000 notaregels).

De Europese Commissie heeft in nagenoeg alle marktordeningen die door het HPA worden uitgevoerd een systeem van certificaten in het leven geroepen om de in- en uitgaande handelsstromen te kunnen monitoren en waar nodig te beheersen. Certificaten kunnen worden gezien als vergunningen waarmee bedrijven producten en goederen mogen invoeren in of uitvoeren uit de Gemeenschap. Het aantal invoercertificaten dat in 2008 werd afgegeven daalde ten opzichte van 2007 met bijna 30% tot 9.757. Het aantal afgegeven uitvoercertificaten - inclusief de restitutiecertificaten - daalde met bijna 50% tot 2.558. Deze daling werd vooral veroorzaakt doordat per 1 juli 2008 voor veel producten de verplichting om bij in- of uitvoer een certificaat te overleggen verviel.

Daarnaast valt op dat het aantal radioactiviteitsverklaringen in 2008 met ruim 10% is afgenomen. Deze afname wordt volledige veroorzaakt doordat voor bepaalde producten de export werd verplaatst van Nederland naar Duitsland.

Figuur: Overzicht documenten- en geldstromen

Jaar	Invoer		Uitvoer		Steun (mln €)	Documenten			
	Rechten (mln €)	Ton (mln)	Restitutie (mln €)	Ton (mln)		Certificaten Invoer	Certificaten Uitvoer*	Formulieren/ Artikelbalken	Radioactiviteits- verklaringen
2008	3,7	0,072	65,9	3,0	37,1	9.757	2.558	316.000	5.553
2007	7,3	0,797	43,3	1,7	44,1	13.615	5.054	355.350	6.171
2006	4,1	0,11	93,8	1,8	116,2	12.251	5.797	475.700	7.439
2005	9,5	0,32	132,9	2,0	153,9	12.505	6.065	416.750	7.023
2004	12,5	0,95	108,6	1,8	182,3	11.453	6.735	287.500	6.780
2003	10,1	0,41	105,7	1,9	184,9	10.264	8.079	311.000	6.667
2002	14,6	1,15	120,4	2,1	179,5	9.810	7.835	318.500	6.443
2001	23,6	2,13	104,0	2,1	170,0	9.452	6.462	302.500	6.884

Bron: HPA * Dit aantal is inclusief de restitutiecertificaten voor uitvoer van industriële landbouwproducten

Financiën

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de financiën van het HPA. Er wordt aandacht besteed aan de balans per 31 december 2008 en de financiële resultaten over 2008.

Balans per 31 december 2008

<i>Activa</i>		<i>Passiva</i>	
Materiële vaste activa	19.200	Eigen vermogen	
		* Algemene reserve	576.700
Financiële vaste activa	4.866.000	* Bestemmingsreserves	0
Vlottende activa	6.010.400		576.700
		Voorzieningen	5.178.800
Liquide middelen	16.217.000	Vlottende passiva	21.357.100
Totaal activa	27.112.600	Totaal passiva	27.112.600

De meest belangrijke materiële vaste activa betreffen het kantoorgebouw, de grond, evenals de inventaris. Deze activa zijn volledig afgeschreven; de genoemde activa, die begin 2008 zijn getaxeerd, vertegenwoordigen een waarde van € 16.000.000,- (verzekerde waarde gebouw) en € 1.200.000,- (vervangingswaarde inventaris). De financiële vaste activa zijn belegd conform de richtlijnen die zijn opgenomen

in de Verordening HPA beleggingsbeleid akkerbouwproductieschappen 2004. De belegde gelden zijn ingelegd in het FIDO-fonds (Financiering Decentrale Overheden) van Robeco.

De vlottende activa hebben in hoofdzaak betrekking op vorderingen op het Ministerie van LNV in het kader van de uitvoering van de medebewindstaak, de rekeningcourantverhouding met het Productschap Wijn, de debiteuren en nog te factureren bedragen. Waardering vindt plaats tegen nominale waarde onder aftrek van een, op basis van risicoanalyse, vastgestelde voorziening voor oninbaarheid van openstaande vorderingen.

De liquide middelen betreffen voor een bedrag van circa € 9,4 miljoen aan vrij opeisbare banktegoeden en een bankrekening met een saldo van circa € 6,8 miljoen, ten gunste van de cacaobranche die niet vrij opeisbaar is.

Het eigen vermogen bestaat overeenkomstig artikel 31 van de Verordening Financiën Bedrijfslichamen 1999 (VFB 1999) van de SER uit de som van de algemene reserve, de bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen. Op grond van artikel 31 van de VFB 1999 hanteert de SER als norm dat de som van de algemene reserve en de bestemmingsreserves niet meer mag zijn dan het totaal van de lasten over het verslagjaar. Op 31 december 2008 bedroeg de som van de algemene reserve en de bestemmingsreserves 4% van het totaal van de lasten over 2008

De voorzieningen hebben betrekking op de voorziening Regeling individuele vervroegde uitkering 2005, de voorziening Wachtgeld/herstructureringsprogramma en de voorziening Meerjarig groot onderhoud gebouw.

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen de rekeningcourantverhoudingen met de productschappen Akkerbouw en Diervoeder, de nog te betalen en vooruit ontvangen bedragen, evenals de crediteuren.

De niet uit de balans blijvende verplichtingen en financiële risico's betreffen:

- Bij eventuele verkoop van het kantoorgebouw heeft het HPA tot en met 31 december 2010 een terugbetalingsverplichting aan het Ministerie van LNV. Deze jaarlijks dalende terugbetalingsverplichting zou bij verkoop op 31 december 2008 circa € 300.000,- hebben bedragen.
- Er zijn langlopende huurovereenkomsten aangegaan over kopieermachines. De duur van de overeenkomsten varieert van 10 tot 50 maanden. De laatste overeenkomst vervalt in maart 2012. De jaarlijkse verplichting bedraagt circa € 8.000,-

Financiële resultaten over 2008

De rekening van baten en lasten van het HPA voor het jaar 2008 is als volgt:

	<i>Totaal generaal</i>	<i>Bestuur en algemeen</i>	<i>Product en dienst</i>	<i>Arbeid</i>	<i>Mede- bewind</i>
Baten					
Heffingen	-	-	-	-	-
Retributies	-	-	-	-	-
Diensten aan derden	3.267.100	3.030.400	-	236.700	-
Rente	193.400	193.400	-	-	-
Vergoeding opgedragen taken	7.873.800	-	-	-	7.873.800
Niet bestede subsidies / dien- sten door derden	-	-	-	-	-
Overige baten	2.678.000	1.696.600	-	300.200	681.200
totaal baten	14.012.300	4.920.400	-	536.900	8.555.000
Lasten					
Personeelskosten	10.278.800	9.978.500	-	300.300	-
Reis-, verblijf- en representatiekosten	139.600	120.300	-	9.300	10.000

4 Financiën

	<i>Totaal generaal</i>	<i>Bestuur en algemeen</i>	<i>Product en dienst</i>	<i>Arbeid</i>	<i>Mede- bewind</i>
Huisvestingskosten	1.379.000	1.351.900	-	22.300	4.800
Bureaunkosten	998.200	873.200	-	26.900	98.100
Vergaderkosten	6.300	6.100	-	200	-
Financiële relaties	121.300	-	-	121.300	-
Diensten door derden	778.900	294.900	-	14.300	469.700
Overige lasten	111.100	106.600	-	500	4.000
subtotaal lasten	13.813.200	12.731.500	-	495.100	586.600
Interne overboekingen	-	(7.879.400)	-	(89.000)	7.968.400
totaal lasten	13.813.200	4.852.100	-	406.100	8.555.000
Resultaat	199.100	68.300	-	130.800	-
Stand van de reserves					
Reserve 01/01	377.600	377.600	-	-	-
Reserve 31/12	576.700	445.900	-	130.800	-

De baten van het HPA zijn voor ongeveer 60% afkomstig uit de vergoeding die het HPA ontvangt van het Ministerie van LNV voor de uitvoering van de Brusselse regelingen. De andere baten betreffen de doorbelasting van activiteiten aan de Productschappen Akkerbouw, Diervoeder en Wijn.

Wat betreft de personeelskosten over 2008 wordt opgemerkt dat, onder deze kosten opgenomen pensioenkosten vanaf 2006 de pensioentoezeggingen zijn gebaseerd op een middelloonregeling. De jaarlijks te betalen premie is gebaseerd op een doorsneepremie, die voor alle aangesloten productschappen gelijk is. Afhankelijk van de hoogte van de dekkinggraad wordt een korting verleend op de te betalen premie. De premie wordt opgebracht door de werkgevers en werknemers in de verhouding 2/3 werkgevers en 1/3 werknemers. Vanaf 2007 is de volledige premiekorting gestopt en wordt een beperkte premie in rekening gebracht. De premie voor 2008 bedraagt 3% van de pensioengrondslag (2% werkgevers en 1% werknemers). In 2008 bedraagt het betaalde werkgeversdeel € 155.000,-

Financiële relaties

Bij het aangaan van financiële relaties door het HPA wordt vastgesteld of deze relatie voldoet aan de PBOtoets:

1. Het doel van de financiële relatie is herleidbaar tot de taken en bevoegdheden van het HPA, bedoeld in artikel 71 van de Wet op de bedrijfsorganisatie en in zijn Instellingsbesluit;

2. Het doel van de financiële relatie is niet of niet goed te bereiken via financiering door privaatrechtelijke organisaties;
3. Het HPA kan de desbetreffende activiteiten niet of niet goed zelf uitvoeren;
4. De activiteiten komen in beginsel ten goede aan alle ondernemingen waarvoor het HPA is ingesteld, of die behoren tot een bepaalde branche of sector binnen zijn werkingssfeer, en de daarbij betrokken personen;
5. Er is voorzien in een tijdige evaluatie van de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de financiële relatie.

Ad 1: Het HPA heeft tot taak het algemeen belang te dienen en de bedrijfsuitoefening te bevorderen van de ondernemingen waarvoor zij is ingesteld. Verder dient het HPA het gemeenschappelijk belang van die ondernemingen en de daarbij betrokken personen te behartigen. Het HPA geeft hier invulling aan door het zelf uitvoeren, dan wel het begeleiden van activiteiten door inzet van menskracht en expertise.

Ad 2: Het HPA financiert alleen activiteiten die herleidbaar zijn tot de taken van het HPA en die ten goede komen aan alle ondernemingen waarvoor het HPA is ingesteld. Indien het doel ook te bereiken is via financiering door private organisaties, is financiering door het HPA niet aan de orde.

Ad 3: In het geval dat het HPA een activiteit niet zelf kan uitvoeren is de vraag aan de orde of (mede) financiering door het HPA wenselijk is. Het HPA richt zich in dat geval vooral op het beoordelen van projectaanvragen, het toezicht houden op de uitvoering (mede op basis van inhoudelijke en financiële ((voortgang)rapportages)

en het beoordelen van de evaluatie, doelmatigheid en doeltreffendheid van de financiële relatie.

Ad 4: De activiteiten van het HPA komen ten goede aan alle ondernemingen waarvoor het HPA is ingesteld. Alle onderzoeksresultaten zijn openbaar en toegankelijk voor alle bedrijfsgenoten.

Ad 5: Na beëindiging van een financiële relatie dient te worden getoetst op doelmatigheid en doeltreffendheid van de financiële relatie.

Er zijn geen financiële relaties met dragende organisaties.

De financiële relaties met niet-dragende organisaties (bedragen vanaf € 50.000,-) betreffen:

<i>Naam organisatie</i>	<i>Omschrijving activiteit / project / relatie</i>	<i>Rekening 2008</i>
Royal Haskoning	Project Atex	70.300
NKAL	Gezondheidsbewakingssysteem	50.000
		120.300

Bezoldiging voorzitter

De bezoldiging van de voorzitter is geregeld in de Verordening HPA bezoldiging voorzitter 2004. Deze verordening is gebaseerd op het Besluit beleidsregels Bestuurskamer van de Sociaal Economische Raad. Sinds 1 maart 2006 is de Wet Openbaarmaking uit Publieke middelen gefinancierde Topinkomens van kracht. De wet regelt dat een instelling die overwegend uit publieke middelen is gefinancierd, jaarlijks het belastbaar jaarinkomen van functionarissen publiceert, indien dit belastbaar jaarloon uitstijgt boven een vastgesteld gemiddeld Ministersalaris. Deze situatie doet zich bij het HPA niet voor.

Vergoedingen bestuursleden

Het bestuur van het HPA heeft een verordening vastgesteld waarin vacatiegelden en overige vergoedingen zoals reis- en verblijfkosten zijn geregeld. Basis voor deze verordening is de Verordening regels en richtlijnen bedrijfslichamen van de Sociaal-Economische Raad 2005-2006. Deze is te vinden op de website van het HPA.

Nadere, meer gedetailleerde gegevens over de bezoldiging van de voorzitter en de vergoedingen van bestuursleden worden opgenomen in de jaarrekening. De jaarrekening 2008 is in de vergadering van het bestuur van 26 maart 2009 vastgesteld en op internet gepubliceerd.

Bijlage 1 Bestuur

Bij Koninklijk Besluit van 16 januari 2008 werd de heer Th.A.M. Meijer voor de periode 1 januari 2008 tot en met 31 december 2009 benoemd als voorzitter van het HPA en de andere drie Productschappen in de akkerbouwsector. Plaatsvervangende voorzitters waren voor 2008 de heren R.J. Gijsen en J. Haanstra. Secretaris van het bestuur was de heer ir P. Hijma.

Leden

R.J. Gijsen	J. Haanstra
ir H.W.C.M. Flipsen	mr R.J.B. Wallast Groenewoud
R.C. Roelofse	A.A.M. Steijaert

Samenstelling van het bestuur per 1 januari 2008 in de zevenentwintigste zittingsperiode (2008/2009). De volgende organisaties zijn aangewezen tot het benoemen voor de onderstaande categorieën van ondernemingen, van het bij hun naam vermelde aantal bestuursleden.

<i>Organisaties van ondernemers</i>	<i>Vanuit</i>
J. Haanstra	Productschap Akkerbouw
ir H.W.C.M. Flipsen	Productschap Diervoeder
mr R.J.B. Wallast Groenewoud	Productschap Wijn

Organisaties van werknemers

Vanuit

R.J. Gijsen	Productschap Akkerbouw
R.C. Roelofse	Productschap Diervoeder
A.A.M. Steijaert	Productschap Wijn

Ministeriële vertegenwoordigers

ir M. Valstar	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
mr F.A. Vreedenburgh	Ministerie van Economische Zaken
mw M.C. Westendorp	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Sociaal-Economische Raad

B. Wesselius

In 2008 kwam het bestuur in openbare zitting bijeen op 13 mei en 13 november

Bijlage 2 Wettelijke maatregelen en besluiten

In het verslagjaar zijn de volgende verordeningen en besluiten van het HPA vastgesteld. De meeste hiervan zijn te vinden op www.hpa.nl.

Verordeningen

Verordening HPA bevoegdheden 2008

Met ingang van 1 januari 2008 heeft het Productschap Akkerbouw de autonome taken overgenomen van zowel het Productschap Granen, Zaden en Peulvruchten, dat tot die datum heeft bestaan, als ook die van het HPA. Er heeft hiermee samenhangend ook een wijziging van bevoegdheden plaatsgevonden, die in deze nieuwe verordening zijn opgenomen.

Verordening HPA vezelvlas en vezelhennep 2008

In het kader van het streven van de Europese Gemeenschap naar vereenvoudiging van de regelgeving inzake het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) zijn alle 21 marktordeningen ondergebracht in één verordening, de zg. Integrale-GMO-verordening. Deze geldt met ingang van het verkoopseizoen 2008 eveneens voor de sector vezelvlas en -hennep. Verder is tot en met het verkoopseizoen 2008/2009 de mogelijkheid verlengd om subsidie te verlenen voor de productie van korte vlasvezels en hennepvezels, om aan de eerste verwerker van vezelvlas een aanvullende steun te verlenen en om voor korte vlasvezels en hennepvezels ruimere percentages aan onzuiverheden en scheven te hanteren.

Wijziging V Verordening HPA wijn 2002

Met Richtlijn 2007/45/EG worden de regels betreffende nominale hoeveelheden voor voorverpakte producten gewijzigd. Voor de diverse soorten wijnen wordt met deze wijzigingsverordening de richtlijn geïmplementeerd.

Besluiten

Besluit HPA verdeling vlasvezels en hennepvezels seizoen 2008/2009

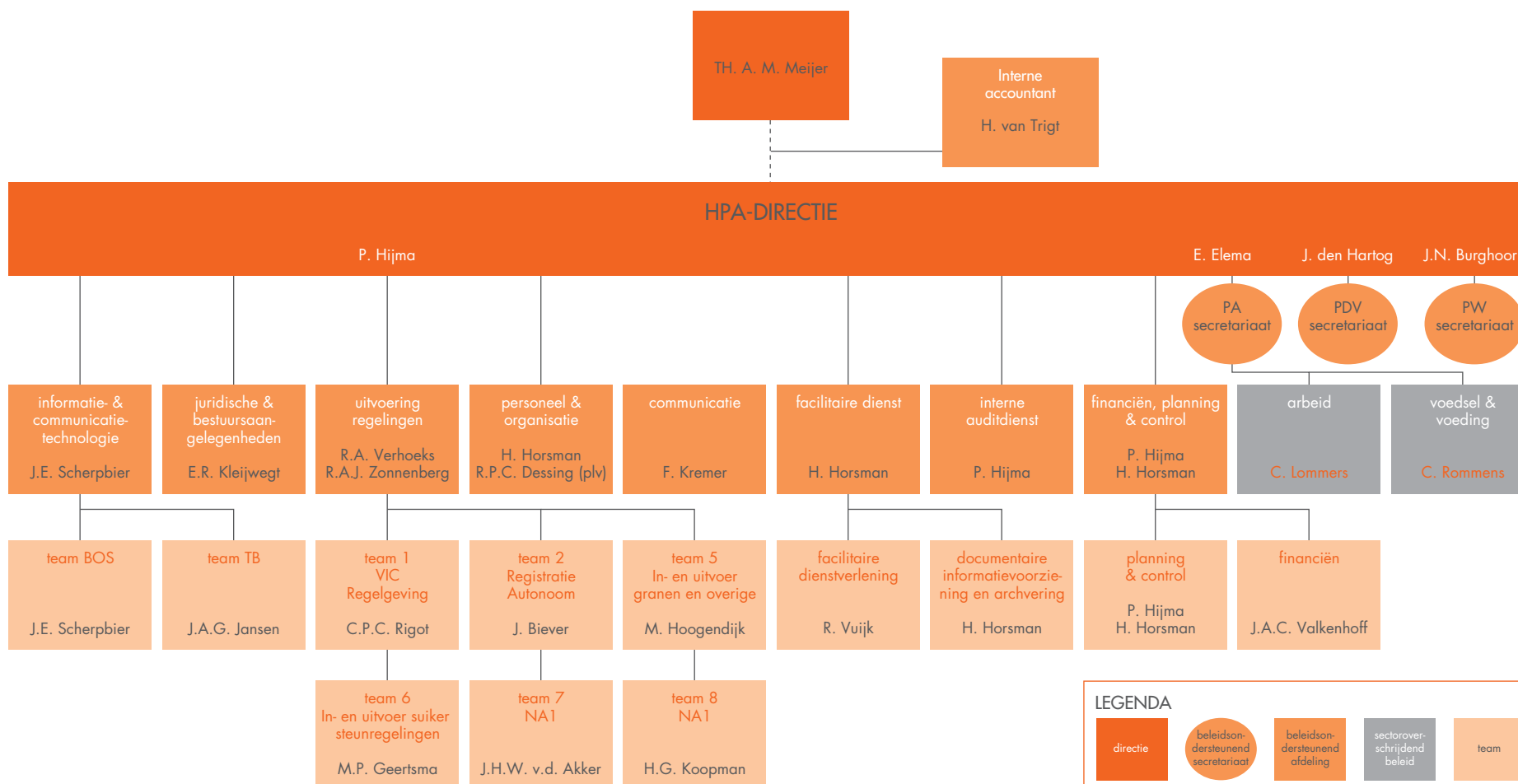
Voor Nederland is in Verordening (EG) nr. 1673/2000 een zgn. Gegarandeerde Nationale Hoeveelheid (GNH) vastgesteld van 5.550 ton korte vlasvezels en hennepvezels en 4.800 lange vlasvezels. Deze hoeveelheden worden door het HPA jaarlijks toegewezen aan de verwerkers onderscheidenlijk gelijkgestelde telers op basis van de eerder door hen verstrekte gegevens inzake de oppervlakten, waarop vlas en hennep werden geteeld. Met het onderhavige besluit wordt in deze verdeling voorzien voor het verkoopseizoen 2008/2009.

Bijlage 3 Externe vertegen- woordiging

Onderstaande lijst geeft een overzicht van organisaties en overlegvormen waarin het HPA in het verslagjaar is vertegenwoordigd.

- College van Voorzitters Productschappen
- Food Valley
- Overleg Douane met Bedrijfsleven
- Overlegorgaan Biologische Regelgeving
- Projectgroep Bescherming Vitale Infrastructuur (namens alle productschappen)
- Stichting Beheer Overrente (toeslagen op pensioenen medewerkers voormalig Landbouwschap)
- Stichting Controle Fabrieksaardappelleveringen
- Stichting Pensioenfonds Productschappen
- Werkgeversvereniging PBO

Bijlage 4 Organisatie- schema

Bijlage 5 Namen en nummers

Onderstaande lijst geeft een overzicht van de telefoonnummers en e-mailadressen van medewerkers van het HPA, aangepast aan de situatie in 2008.

<i>Naam Functie</i>	<i>Telefoon email</i>
Th.A.M. (Theo) Meijer voorzitter	070 - 370 83 00 th.a.m.meijer@hpa.agro.nl
ir P. (Pieter) Hijma secretaris	070 - 370 83 54 p.hijma@hpa.agro.nl
R.A. (Rob) Verhoeks Uitvoering Regelingen	070 - 370 82 47 r.a.verhoeks@hpa.agro.nl
R.A.J. (René) Zonnenberg Uitvoering Regelingen	070 - 370 84 43 r.a.j.zonnenberg@hpa.agro.nl
J.E. (Jan) Scherpbier Informatie- en Communicatietechnologie	070 - 370 84 68 j.e.scherpbier@hpa.agro.nl
mr E.R. (Ewoud) Kleijwegt Juridische en Bestuursaangelegenheden	070 - 370 83 46 e.r.kleijwegt@hpa.agro.nl
drs H. (Henk) Horsman Personeel & Organisatie, Facilitaire Dienst, Financiën, Planning en Control	070 - 370 83 63 h.horsman@hpa.agro.nl
ir C. (Christine) Rommens Voedsel en Voeding	070 - 370 85 02 c.rommens@hpa.agro.nl
ir C. (Kees) Lommers Arbeid	070 - 370 84 54 c.lommers@hpa.agro.nl
drs F. (Frits) Kremer Communicatie	070 - 370 85 12 f.kremer@hpa.agro.nl

Colofon

HPA

Stadhoudersplantsoen 12

2517 JL Den Haag

Postbus 29739

2502 LS Den Haag

T 070 - 370 87 08

F 070 - 370 84 44

E hpa@hpa.agro.nl

I www.hpa.nl

Ontwerp en uitvoering

Total Identity

Jaarverslag 2008

HPA

Bezoekadres

Stadhoudersplantsoen 12
2517 JL Den Haag

Postadres

Postbus 29 739

2502 LS Den Haag

T 070 370 87 08

F 070 370 84 44

E info@hpa.agro.nl

I www.hpa.nl